

izbaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od četverstolpne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

St. 75.

V Gorici, v torek dne 17. septembra 1912.

Leto XIII.

Evharistični kongres na Dunaju.

Te dni je Dunaj prestolnica celega katoliškega sveta in oči vseh katolikov so vrte v našo avstrijsko prestolnico. Kakor poročajo listi, je dunajski kongres prekosil na veličastnosti in uglednosti vse dosedanje. Nam katoliškim Avstrijcem je to le v čast in ponos in z mirno vestjo lahko gledamo v bodočnost. Ne le kongres, tudi sadovi kongresa morajo biti naravnost odlični in vzvišeni. Dobre volje in odločnosti katoliškim narodom gotovo ne bode manjkalo, da bodo tudi v dejanju pokazali, kar so obljubili storiti.

Sveti Oče papež se je v prekrasnem pismu zahvalil za brzjavni pozdrav s kongresa. Papežev odgovor je bil zborovalcem prečitán v petek in je bil sprejet z velikanskim navdušenjem. — Pismo je naslovljeno na kardinala-delegata in se glasi:

Njega Eminenci kardinalu Van Rossum! Globoko ganjeni od izjave verskega prepričanja in globoke ljubezni do nas se srčno zahvaljujemo Tebi, dragim kardinalom, našim sinovom in častitim bratom, škofom in vsem srčno ljubljenim vernikom, ki so zbrani, da molijo našega Gospoda Jezusa Kristusa v podobi sv. Evharistije, in prosimo Boga iskreno, da vse obilo poplača, ki so si za kongres pridobili kake zasluge. V znamenje svoje iskrene hvaležnosti podeljujemo najvzvišenjšemu protektorju evharističnega kongresa, kakor tudi njegovi presvitli hiši, Tebi in vsem v Gospodu zbranim z ljubeznijo zaželjeni apostolski blagoslov. Pij X.

Slavnosti v soboto t. j. četrtega dne kongresa niso nič zaostajale za prejšnjimi. Povsod isto navdušenje, isto veselje ista živa vera, ki oblake prodira. Pri sklepni seji v rotundi je bilo zbranih čez 20 tisoč ljudi, ki so prisostvovali izvajanju raznih odličnih govornikov. Te seje se je udeležil tudi bodoči prestolonaslednik nadvojvoda Karl Franc Jožef, potem češki namestnik knez Thun in deželni maršal princ Lobkovic. Bili so zbrani vsi narodi v skupni slogi in v vseh jezikih so pozdrav-

ljali svoje cerkvene dostojanstvenike. Pater Kolb je izrekel javno zahvalo Njega Svetosti papežu Piju X. za podeljeni blagoslov in predlagal odobritev resolucij, katere so sklenili pri svojih sejah razni odseki. Prebrana je bila le ena resolucija, ki se glasi: XXIII. evharistični kongres se udano zahvaljuje Njega Svetosti slavno vladajočemu papežu Piju X. za izdani dekret o sv. obhajilu. V tem dekretu vidi kongres izbornu zdravilo proti ranam našega časa, mogočno varstvo za otroško nedolžnost in krepko sredstvo za povzdigo milostnega življenja odraščanih. Evharistični kongres prosi vse poklicane faktorje, da delujejo z vso močjo in pridnostjo na to, da se ta dekret popolnoma izvrši.

Na to se je oglašil k besedi grof Bela Somsich, član ogerske magnatske zbornice, ki je govoril o Sv. Evharistiji in o bodočnosti katol. cerkve. Žel je za svoj govor burno odobravanje.

Pater Künzle je nato govoril o Materi čiste ljubezni in sv. Evharistiji; razložil je poslušalcem pomen obeh nad vse vzvišenih pojmov in nju važnost za vsakega katoliškega kristjana. Španske katolike je zastopal nadškof iz Valencije, ki je govoril jako obširno v latinskem jeziku. Spomnil se je v svojem govoru kralja in kraljice španske dežele in povdaril spoštovanje do cesarja in cele Habsburške hiše. Stare zgodovinske vezi vežejo obe deželi in španski kaloličani se bore za iste vzvišene cilje kot naši.

Kardinal Amette je bil že takoj ob svojem nastopu burno in glasno pozdravljen. Odobravanje je vedno bolj rastlo in ni skoro hotelo končati. Kardinal se je zahvalil kardinalu Naglu in vsem organizatorjem kongresa, da so tako izbornu rešili svoje naloge. Povdaril je, da simpatizira francosko katoliško ljudstvo z avstrijskimi katoličani. Slavil je nato presvitlega cesarja v navdušenih besedah kot velikega varuha in branitelja katoliškega življenja in se zahvalil vsem, ki so kaj pripomogli, da se je kongres tako izbornu in veličastno obnesel. Ko je končal, se je vzdignil glasen aplavs in kardinal Nagl je objel svojega duhovnega brata iz Francoske.

Zadnji govornik pri sklepni seji je bil papežev delegat kardinal Van Rossum. Ko je stopil na govorniški oder, je vse vstalo in ga pozdravljalo z robc. Kardinal je prvo omenil, da je kongres v resnici prekosil vsako pričakovanje in nudil več kakor so upali prireditelji. Spomnil se je na to sv. Očeta papeža, kateri sicer ni osebno med zborovalci, a duh njegov, duh njegovih naukov kot Krístusov namestnik, ta je med zbranim občinstvom, ki je prisostvovalo te dni tej velikanski, nedosegljivi slavnosti. Govornik bo o vsem tem poročal Njega Svetosti in se pri ti priliki spomnil posebno na vrlo dunajsko ljudstvo. Burno pritrjevanje je spremljalo govornikove besede, ko je omenil Najvišjega protektorja kongresa, presvitlega cesarja. Zvest tradiciji svojih dedov je čuval naš sivolasi vladar nad tem za ves katoliški svet tako važnim kongresom in njegova krepka roka je varovala in ščitila to velepomembno zborovanje. Na to se je govornik zahvalil vsem vdeležencem kongresa, kardinalom in škofom, duhovnikom in posvetnim. Od tu, z Dunaja, naj se razširi sedaj namesto protiverskega gesla: Proč od Rima! geslo prave vere in katoliške udanosti: Vsi k Rimu! Z Dunaja naj se razširi češčenje sv. Evharistije po vseh avstrijskih provincah in naj bo vsem narodom v srečo, veselje in zadovoljnost. — Vsi zborovalci so nato vstali in pozdravljali govornika z navdušenimi klici.

Škof Heylen je nato razglasil, da se bo vršil prihodnji svetovni evharistični kongres na Malti od 24. do 27. aprila 1. 1913. Na to se je škof zahvalil v imenu vseh vdeležencev kardinalu Amette in legatu Van Rossum. Vsi navzoči so nato zapeli zahvalno pesem vsak v svojem domačem jeziku, nakar je sledila še cesarska pesem. Po podelitvi apostolskega blagoslova je bilo zaključeno zadnje slavnostno zborovanje.

Ta dan se je vršila tudi četrta konferenca za izseljence, katero so obiskali razni cerkveni dostojanstveniki in predložili svoje želje. Sprejetih je bilo več tozadevnih resolucij, ki stremijo za izboljšanjem izselniškega vprašanja.

Kot zadnja točka sobotnega dne je bil nastavljen sprejem pri dvoru.

Tega sprejema so se vdeležili vsi cerkveni dostojanstveniki iz Avstrije in inozemstva, razni odlični člani kongresa, različni člani dvora, državniki in druga odlična gospoda. Kakor poročajo listi, je bil ta sprejem na cesarskem dvoru nekaj povsem izvanrednega. Toliko po notranji veljavi kot po zunanjem sijaju se je nudil gledalcu naravnost očarujoč pogled.

V soboto se je praznoval praznik povišanja sv. Križa na Dunaju s prav posebnim sijajem. Nadvojvodinja Marija Jožefa je odredila za ta dan splošno sv. obhajilo za red zvezdnega križa. Sv. obhajilo so prejele vse dame cesarske hiše in razne druge vojvodinje in princezinje. Tako so tudi članice tega reda pokazale svoje globoko spoštovanje in udanost do sv. Zakramenta.

Pri dvornem sprejemu, katerega so se vdeležili kakor že rečeno vsi visoki cerkveni in posvetni dostojanstveniki, je cesar o priliki nekega razgovora omenil, da se vdeleži ob vsakem vremenu ne le nedeljske slavnosti v cerkvi sv. Štefana, ampak tudi cele slavnostne procesije po dunajskih ulicah. Res, naravnost idealen vzgled pravega vernega katoličana!

V nedeljo je deževalo že ponoči in tudi zjutraj. Nekateri so že mislili, da se prikaže na stolpu sv. Štefana bela zastava, kakor je bilo za slučaj odpovedi dogovorjeno. Vendar se to ni zgodilo in množica je vedno bolj naraščala in z nestrpnostjo pričakovala začetka procesije. Po ednajsti uri so se zbrali na dvoru nadvojvode in nato so se začeli premikati dvorni vozovi proti Sv. Štefanu. V gala vozovih so se vozili tajni svetniki, škofi in kardinali. Povsod so se nabirale vedno večje množice ljudstva in pričakovale Najsvetejše.

Voz z Najsvetejšim je bil steklen in ves s svilo pretkan. Kardinal dr. Nagl in Van Rossum stopita z Najsvetejšim v voz in klečita potem pred za to pripravljenim altarčkom celo procesijo. Kmalu nato se je pripeljal cesar s prestolonaslednikom v gala kočiji, katero je vozilo osem belih konj. Za vozom gre telesna straža in oddelek huzarjev.

Sv. maša se je vršila pri sv. Štefanu. Po maši se je začela procesija razvijati po dunajskih ulicah, ki kaj takega še

Naše bajeslovje.

(Po dr. H. Máchalú.)

I.

Kakor drugi in doevropejski narodi so bili tudi stari Slovani malikovalci. Še l. 1331 so molili v Kobaridu neki studenec (oni pod sv. Antonom?) in neko drevo, da so pripeljali iz Čedadá celo križarsko vojsko nad nje. Beseda malik ni slov., nego ptuja. Prim. gotsko malcika-možu enak, staro vis. nem. mal-znamenje, kip, hudi duh. — Najbolj sorodno je slov. bajeslovje indijskemu; na to se sklicuje Miklošič vedno, ko hoče dokazati, da so prišli Slovani iz Indije.

Slov. bajeslovje v ožjem pomenu je še temno, najtežavnejša stran narodne znanosti, veli Majcinger. Včasih ima jeden in isti bog več imen: včasih je to le posebljen junak iz zgodovine, včasih je to le ime kake sohe ali kipa kakega malika.

Najvišji bog je bil Perun, (periti-zdrobiti), bog groma in bliska. Po-

leg Slovencev so ga častili Slovaki in Rusi. Kip je bil lesen, imel je srebrno glavo in zlato brado; v roki je imel kamenito strelo. Posvečen mu je bil dob.*) V njegov ograjeni gaj ni smel nihče, nego duhovnik, ali darujoči, ali oni, ki jim je žugala smrtna nesreča. Darovali so mu tudi ljudi. Ko je l. 988 sv. Vladimir sprejel sv. krst, je ukazal privezati Peruna konju za rep in ga vleči na potok. Dvanajst mož ga je pretepalo po poti. Ko so ga vrgli v Dnjeper, so plakali neverniki. Pri nas so ostale še besede: Perunji vrh, Perunja peč, pereč ogenj. — V kršč. dobi se je zakril za sv. Elija, gromovladca.

Svantevid je bil bog luči, solnca, najvišji bog pri polabskih Slovanih. Soha je imela štiri glave in štiri vratove. Jedna je gledala naprej, jedna nazaj, jedna na desno, jedna na levo. V roki je držal rog. Ob dožetkih so slavili. Duhovnik se je bal dihati v svetišču.***) — Na slavnosti dan je pregledal rog, ali je bila še pijača v

*) Kako pa, da Sloven lipov les?

**) Pa v katol. svetišču?

njem. Če je bila še od prejšnjega leta, je pomenilo to dobro leto; sicer pa slabo. Ko je danski kralj Valdemar premagal Ankono, je ukazal podreti Svantevidov hram. Ljudstvo je čakalo, da se bo bog maščeval. Ali vlekli so kip po tleh in vrag da je izšel iz njega v podobi črnega ptiča. Zunaj mesta so ga razbili in zažgali, da so si skuhalo obed. Nekateri so plakali, a nekateri so se smejali. Nekoji menijo, da je ime Svantevid od sv. Vida. Ljudje da so se bili pokristjanili, potem pa zopet odpadli in da so naredili to ime potem svojemu maliku.

Triglav je bil gospodar zemlje in zraka. Imel je tri glave, obraz pa zakrit, da bi ne videl ljudskih grehov. Ž njegovega konja so prerokovali, kot se Svantevidovega. Sv. Oton, škof bamberski da je razbil to soho. Po nekkih da je bil Triglav demon, ki ga je izgnal Oton. Nekateri pa mislijo, da ni bil poseben bog, nego le ime neke sohe. (Enako: Da so Porevit, Herovit, Gerovit in Rugjevit bila le krajna imena istega bogastva Svantevida.)

Dažbog (sin Svarogov) in Hors (Kres?) da sta istovetna. Radegost pri Ratarjih da je bilo le ime nekega narodnega kneza Bodričev, ki so ga imeli za boga. Imel je na glavi čelado z razprostrtimi krili, pa črno podobo tura, ki je držal dvosečno sekuro. Vele da je bil bog živali in rastlinstva. Pri nas ime: Velesovo. Svarog je bil višji bog pri Čehih. Kurent, bog veselje in vina. Od tega so ostale še pravljice pri nas, kot prej rečeno. Ostal je tudi spomin na Vesno, boginjo krasote in ljubezni in Babo, boginjo zime in smrti, po kateri se zovejo razne gore, Morana, boginja smrti.

Poleg teh se imenujejo še n. pr.: Živa, Lada, Devana, Ladon, Lel, Poljel, Gruđen, Davor, Pravda, boga pravice, Tres, Mokoš itd. Ali mnogo tega je nejasnega in nedokazanega.

Več bajk nam je ostalo o nižjih bogstvih in o posebljenju prirode; in za to od teh nekaj bolj podrobno.

(Dalje pride.)

biti ti zavedni goriški Lahji, da jim je treba to prvo dolžnost vsakih starišev tako ostro zabičevati. Pri 2000 leni kulturi so to prav slabi pojavi in kažejo, da je tista kultura le na papirju, v resnici pa jo je dokaj malo. Narod, ki ga je treba takorekoč goniti v šolo, pač ne kaže še 2000 letne kulture, ampak vse kaj drugega. »Lega nazionale« ima še dela dovolj pri lastnih rojakih in naj bi se ne brigala toliko za slovenske otroke, ki ji niso nič mari. Domači rod naj reši in civilizira, da ji ne bo treba plakatov po zidovju, pa bo stvar v redu bolj kot z otroškimi vrtci v goriški okolici, kjer grabi slovensko deco lastni grudi in jo odtujuje lastni materi. To delo ni kulturno in prav nič ne služi v čast stari rimski izobrazbi.

Kuhinjska šola v Gorici v »S. Gregorčičevem Domu«, katere lastnica je g.čna Marija Grebenc prične v četrtek, dne 19. t. m. novo šolsko leto. Priporočamo to za gospodinjstvo važno šolo mlajšim in starejšim deklicam. Dobi se tudi tečna hrana v ti šoli.

Razstava goveje živine bo dne 17. oktobra v Gorici za srednjo cono domače reje. Živina za razstavo mora biti seveda rujave pasme. Za boljše živali bodo nagrade v denarju in diplomah. Vpisati se je treba do 30. septembra pri deželni odboru v Gorici. — Kmetovalci tedaj pozor in pokažite, da napredujete v živinoreji!

Mladega tatiča Koželja, ki je ponedeljek t. m. Hedžet in Koritnik 3500 K je prišla komenska žandarmerija v Nabrežini. Imel je pri sebi še ves denar razun devetih kron, ki jih je zapravil. Koželja so pripeljali v tukajšnje zapore.

Iz zapora so izpustili onega Antona Ipavec iz Ročinja, ki je kakor znano, bil obsojen na en mesec zapora zaradi »nameravanega« atentata na avtomobil nadvojvode.

Zidar Avgust Lazar iz Kromberka je bil obsojen na tri dni zapora, ker je maja meseca v cerkvi zaničljivo čepel in prepeval.

Razgrajac v cerkvi. Neki 17letni Janez Vižintin od Sv. Mihela, je motil ljudi s svojimi neumnostmi. Vikar, č. gosp. Valentin Zega ga je opozoril, naj bo miren in dostojen, a vse ni nič pomagalo. G. vikar ga je nato pognal iz cerkve in mu zaklical šema ali nekaj podobnega. Fant je tožilo radi razžaljena časti, a č. g. vikar je bil seveda oproščen. V soboto se je vršila na priziv druga obravnava in g. vikar je bil seveda zopet oproščen; Vižintin je moral plačati sodne stroške. Vendar je značilno za mladiča 17 let, da si upa uganjati take komedije in še vložiti rekurz! Komentarja k temu ni treba!

Pozor živinorejci! Razstave goveje živine se prirede! V srednjem govedorejskem ozemlju se priredé naslednje govedorejske razstave: 1. Dne 17. oktobra t. l. v Gorici (na živinskem trgu) za goriško mesto, za občine sodnega okraja goriškega, ter za občine Medana, Biljana, Kožbana in Dolenje v sodnem okraju korminskem. Nakažejo se darila v skupnem znesku K 600 v to namenjenih od deželne odbora. 2. Dne 18. oktobra t. l. v Kanalu za občine sodnega okraja kanalskega; nakažejo se darila v skupnem znesku K 300 v to namenjenih od deželne odbora. 3. Dne 19. oktobra t. l. na Cesti pri Sv. Križu, za občine sodnega okraja ajdovskega; nakažejo se darila v skupnem znesku K 300 v to namenjenih od deželne odbora. Prijave k razstavam naj se od župansteve sprejemajo na v to svrhu sestavljenih tiskovinah ter naj se jih predloži deželni odboru do 30. septembra t. l. Nalaga se občinskim zastopom, da porazdelé programe med živinorejce ter da jih pozovejo vdeležiti se razstav ter konkurirati za darila.

»Kat. slov. izob. društvo« Podbrdo priredi veselico, kakor že prvotno natanjano dne 22. septembra 1912. ob 5. uri popoldne v društvenem prostoru s sledečim sporedom: 1. Nagovor. 2. »Pogovor z domom« Volarič. mešan zbor.

3. Igra »Ne kliči vraga«. 4. »Tičica gozdna« Mayer, mešan zbor. 5. Huda nevihta v gorenji vasi. Šaljiv prizor. Seljak. 6. Venček narodnih pesmi, mešan zbor in 7. Šaljivo srečkanje. Vstopnina: Sedež: 1 Kr stojišče 60 v. K vdeležbi posebno sosedstva bratska društva vljudno vabi odbor.

Slovensko planinsko društvo je zavrnilo dne 15. t. m. sledeče koče: Triglavski dom, Vodnikovo koč. Orožnovno koč, Kočo na Veliki planini in Kamniško koč; dne 29. zatvori Kadilnikovo koč na Golici, Aljažev dom v Vratih in Bistriško koč v Kamniški Bistrici.

Prodaja vodne sile Kozjeka. Z ozirom na nalično poročilo je naznanil deželni odbor županstvu Dreznica, da je pogodba med občino in stavbno družbo Locher & C. iz Curiha glede prodaje vodne sile potoka Kozjek le tedaj veljavna, ako pritrdi temu deželni odbor, ki odredi — predno se izrazi o stvari — svojega tehničnega organa na lice mesta, da pregleda celo zadevo.

Tržaško vodovodno vprašanje. Specialna komisija, ki je bila izvoljena v tržaškem občinskem svetu, da prouči tržaško vodovodno vprašanje, je sklenila na predlog obč. svetnika Braidotija, da se eksperte poveri z novim študijem vodnega projekta, medtem pa se naj napravi projekt za provizoričen vodovod, da bi bilo mesto v najkrajšem času preskrbljeno s pitno vodo. Temu predlogu so se pridružili tudi socialni demokrati in Slovenci.

Zastopstvo kranjske dežele pri kardinal-legatu. Oficielno zastopstvo kranjske dežele, deželni glavar dr. Šusteršič in deželna odbornika dr. Lampe in dr. Zajc, je bilo v soboto na cesarskem dvoru sprejeta od kardinala Rossuma v zasebni avdienci. Deželni glavar dr. Šusteršič je izrazil sv. očetu udanost od strani dežele Kranjske, ki je in bo ostala katoliška. Kardinal Rossum je izrazil veselje nad toliko udeležbo Slovencev in Hrvatov, zatrjujoč, da sporoči svetemu očetu, v čegar imenu blagoslovi zastopstvo kranjske dežele.

Papežev odposlanec na evharističnem kongresu, kardinal Van Rossum se je včeraj odpeljal z Dunaja ter se podal v Trident, kjer so ga slovesno vsprejeli. Od tod se poda v Rim.

V Italiji ponesrečeni Tržačan. Brančana Tržačana Anton in Ivan Monico sta bila v Italiji pri pogrebu nekega strica. Ko sta hotela prestopiti v Mestre iz enega vlaka na drugi, ju je presenečila na tiru lokomotiva. Anton ni mogel nevarnosti uteči in lokomotiva je šla čezenj ter ga hudo poškodovala, tako da najbrže ne bo več okreval. Ko je Ivan to videl, je dobil živčni napad in morali-so ga vtakniti v umobolnico, kjer se je nekaj dni zdravil. Te dni se je zopet vrnil v Trst.

Ogleduhi pri ogrskih manevrih. V vasi Apacza so orožniki v četrtek opazovali dva sumljiva moža. Eden je pobegnil, drugega so pa prijeli. Imel je pri sebi legitimacijo na ime Crust. Izjavil je, da je poljski časnikar. Pri njem so našli več zemljevidov,otic o ogrskih utrdbah, mostovih itd. Aretiranec govori rusko, poljsko, nemško, angleško, francosko in romunsko.

Povodnji v Bukovini so napravile veliko škodo. Skoro niti eden most ni ostal nepoškodovan. Mnogobrojne brambne naprave ob vodnih tokih, ki so bile še-le letos izvršene, so podrte. V Černovicah se je dosedaj konstatirala škoda kakih 53.000 K. 15 hiš je podrtilih. Skupna škoda znaša približno 200.000 K.

Povodnji na Ogrskem. V Marmaros-sziget-skem okraju na Ogrskem so skoro vse reke prestopile obrežje ter napravile na polju in poslopih škodo, ki jo cenijo na dva milijona kron.

Moderniziranje naše artilerije. Kakor se poroča se začne že letos prenavljanje naše artilerije, da bo odgovarjala povsem novim vojaškim zahtevam. Za prvo se pomnoži gorska, trdnjavska in

poljska artilerija. Na novo se ustanovi po osem regimentov pri deželni brambi in še dve artilerijski diviziji pri ogerski honved. Razun tega se pri težki artileriji številu topov podvoji, ker se je razvidelo iz raznih bitk v zadnjem času, posebno v Mandžuriji, da naše dose-danje stanje ne zadostuje. Baterija bo imela od sedaj po štiri tope. Gorska artilerija se tudi prav znatno pomnoži. Obsegala bo po novem petnajst polkov. Vsak polk bo obsegal štiri topske in dve »haubic«-bateriji. Trdnjavska artilerija se pomnoži za 8. bataljon, ki se bo rekrutiral iz graškega kora. — Deželna bramba dobi kot rečeno pri nas in na Ogrskem po osem kanonskih polkov, na Ogrskem se ustanoviti poleg tega še 2 konjeniški artilerijski diviziji. — Glede novih »haubic« divizij na Ogrskem ostane vprašanje še odprto, ker še ni vojna uprava gledé modela za nove »haubice« na jasnem.

Ko bo vse to izvršeno se nas pač ne bo lotil noben vrag, če si tudi drugod ne omislijo med tem še hujših vojnih naprav kot mi.

Proti pornografični književnosti. — Notranje ministerstvo je določilo dunajsko policijsko ravnateljstvo kot centralni urad za Avstrijo za boj proti pornografični (umazani) literaturi (književnosti). Vsa okrajna glavarstva so dobila vabila, naj po svojih močeh podpirajo delovanje tega urada v tem pogledu. — Upamo, da bo to vendar kaj koristilo.

Letos praznuje nemško-avstrijsko planinsko društvo 50letnico svojega obstanka. Vstanovilo se je prvotno na Dunaju, pozneje se je razdelilo in druga sekcija je nastala v Monakovem. Danes šteje to društvo okoli 100.000 članov in poseduje 300 planinskih koč. Da nima le planinskih in kulturnih ciljev, ampak v naših krajih prav posebno tudi politične, to je treba ob 50letnici za trdno pibiti.

Stalnost Velikonočnih praznikov. — Kakor je znano, se Velika noč menja od leta do leta in je ta praznik odvisen od prvega pomladanskega ščipa, ki je včasih prej včasih poznej. Da bi se odločilo za vedno isti dan za Veliko noč, je razposlala švicarska vlada prošnjo do evropskih dvorov, da bi se države vdeležile tozadevne konference. Avstrijska država je sodelovanje odklonila. Glavno besedo bo imel Vatikan in pa Rusija; radi različnosti rimskega koledarja. Bržčas iz vse stvari ne bo nič in bo ostalo še nadalje pri starem.

25 letna delavka Ana Wurm na Dunaju si je naredila ime grofica Samheim in začela delati potem prav ogromne dolgove. Vozila in nosila se je skrajno elegantno, nakupovala raznih dragocenosti in pripravila nekega oficirja ob 40.000 K. Vse njene osleparjene svote znašajo čez pol milijona kron. Policiji se je posrečilo zapreti prebrisano sleparko.

Višji župan Kirschner umrl. Višji župan v Berlinu, Kirschner je umrl.

Nemška torpedovka se je potopila severno od otoka Helgoland. Pogrešajo se pisar, 2 strojnika, kurjač in en mornar. En strojnik je bil potegnjjen iz vode, a je kmalu nato umrl. En mornar si je zlomil stegno.

Strašen potres v carigrajski okolici. V nedeljo ponoči je strašen potres potrešel carigrajsko okolico. Strašno je gospodaril na otoku Tenedos, kjer se je porušilo več hiš. V Gallipoliju se je podrlo več hiš, ki jih je poškodoval še zadnji potres. Ranjeni sta dve osebi.

Truplo pokojnega japonskega cesarja so v soboto pokopali v Kioto. Za spreved so uporabili po starem japonskem običaju 14 črnih bikov. Med sprevedom so streljali topovi iz vseh v pristanišču zasidranih vojnih ladij.

Za nemški »Schulvercin« se je nabralo v pušice od 1. januarja do 1. julija 1912. 47.197 K. In pri nas za »Šolski Dom« za »Sirotišče«?! Posnemajmo svoje sosede v požrtvovalnosti!

Prepoved glede izvažanja žita in krme iz Srbije je zopet odstranjena. — Vlada je dovolila, da se smejo omenjeni predmeti izvažati; prepoved obstoji pa še glede otrobi, ki so torej v naše kraje ne smejo uvažati!

Napoleonova vila na otoku Elbi, kjer je preživel nesrečni francoski potentat in strah vseh naših dežel svoja zadnja leta je bila ta mesec prodana na dražbi za 300.000 lir. Kupil jo je marki Ruspoli.

Koliko izdajajo evropske velevladstvi za vohunstvo? Neki angleški list objavlja, da troši za vohunstvo: Avstro-Ogrska 1 in pol milijona kron, Francija en milijon kron, Nemčija 1.397.400 K. Anglija 1.200.000 K, Italija pa 300.000 K. Poleg tega ima sleherni država v proračunu tisočerne zneske, ki niso sicer natančneje označeni, a so v istini določeni za vojaške špijonaže.

Italijansko vojno ministerstvo je izdalo tretji izkaz vojakov, ki so padli v Libiji. Vseh mrtvih je po uradnih izkazih do zdaj 66 častnikov in 783 izmed moštva. V to število pa niso vštetni oni, katere pogrešajo.

Evropa se pogrezne? Profesor dr. Albert Nobles v Filadelfiji objavlja znanstvene razprave, v katerih trdi, da se v 50 ali 60 letih Evropa mora pogrezniti. Podzemne sile so, kakor trdi dr. Nobles, notranje zemeljske plasti pod Evropo tako oslabile, da evropska zemeljska skorja ne more večno obstati. Prvi krepki potres po dr. Neblesovem mnenju gotovo povzroči, da se Evropa pogrezne.

Samoumor radi slabe letine. V Posewitzu pri Halleju se je ustrelil veleposestnik Kuhn v sredi svojih poslov na polju, ko je videl, da je deževje vničilo pšenico.

Spomin na otvoritveno vožnjo s kanadskimi razglednimi vozovi. Dne 31. m. m. prinaša list »The illustrated London News« lepo sliko na dveh straneh, ki predstavlja slovesen sprejem na Bledu, ki ga je priredilo društvo za promet tužcev ameriškanskim in angleškim gostom.

Kočijaž, ki je udaril z bičem nadvojvodo Henrika Ferdinanda obsojen. Kočijaž Leopold Mairinger, ki je 6. majnika udaril z bičem po obrazu nadvojvodo Henrika Friderika, ko se je peljal z avtomobilom, je bil obsojen v petdnevni strogi zapor.

Droblinice.

Oporoka v žepu stare suknje. V Jalti je nekdo pri starinarju kupil star suknjič, v čegar žepu je našel oporoko pred 20 leti umrlega bogatega trgovca Kuprijanova. V tej oporoki je Kuprijanov zapustil vse svoje premoženje 300.000 rubljev svoji soprogi. Po smrti Kuprijanova niso našli nobene oporoke in so njegovo soprogo dediči odpravili le z malenkostno vsoto.

Milijonar umoril svojega otroka. V Budimpešti so prijeli milijonarja Filipa Kacburga ravno v trenutku, ko je razkopaval smetišče, da bi v njem zakopal svojega nezakonskega otroka, ki ga je pred par dnevi porodila njegova ljubica. Milijonarja in njegovo ljubico so zaprli.

Žena s sekiro ubila svojega moža. Kmetica Olga Labajova iz Kamijonke Strumilove v Galiciji je zavrato napadla svojega moža, ko je vozil voz, s sekiro in ga ž njo dvajsetkrat udarila na glavo in hrbet. Ko se je zgrudil na tla, mu je pa zadrnila vrv okoli vratu, nato pa pobegnila in se skrila v skedenj svoje matere. Konji so pripeljali njenega nezavestnega moža domov, kjer se je mož zavedel in povedal, da ga je njegova žena tako izdelala, nato pa je umrl. Morilko so zaprli. Priznala je umor, kakor tudi, da ga je zato usmrtila, da poroči nekega hlapca.

Žrtev kinematografske senzacije. Dne 29. m. m. je splezal v Budimpešti

niso do sedaj videle. Ljudstvo je povsod ginjeno in moli ali prepeva. Zadoni tudi cesarska pesem in cesar se množicam zahvaljuje iz svojega voza. Po vseh cerkvah done zvonovi in procesija se pomika počasi proti dvoru. Sv. maša na prostem je bila radi dežja odpovedana, vršila pa se je zato v dvorni cerkvi pred Najsvetejšim. Sv. maše se je vdeležilo nebroj odličnih cerkvenih in posvetnih dostojanstvenikov, nadvojvodi in nadvojvodnje z otroci, kar je slovesnost še povečalo.

Okoli 2 popoldan je bila procesija končana. Take procesije še ni videl Dunaj, četudi je deževno vreme zelo motilo. Monštranca, v kateri je bilo Najsvetejše, je bila iz čistega zlata in velikanske umetniške urednosti. Cenijo jo na 150.000 K. Vsa procesija je bila dolga več kilometrov, vendar je bil povsod uzoren red in obnašanje ljudstva skozi in skozi dostojno in spoštljivo. Slabo vreme ni gledalcev zadržalo doma in povsod se jih je nabralo cele vrste. Balkoni in okna, vse je bilo okrašeno. Ljudstvo je bilo razdeljeno prav po vojaško v voje in potem razpostavljeno po ulicah, ker bi drugače ne bilo mogoče vzdržati redú, ki je pri takih prilikah prav posebno potreben. Slovenci so bili v prvem voju, v sedmi vrsti.

Organizirani so bili trije voji, ki so obsegali okoli 150.758 oseb. Razun tega je bilo seveda nebroj drugih gledalcev, okoli 15.000 vojaštva, policija itd. Pogled na te velikanske množice je bil res nekaj impozantnega in ukljub slabemu vremenu očarujočega.

Ti dunajski dnevi ne bodo šli v deležencem nikdar iz spomina in tudi oni, ki so bili le v duhu pri njih, so te dni gotovo sklenili, da se bodo od sedaj naprej ravnali po navodilih in načrtih, ki so bili sklenjeni na Dunaju pred Najsvetejšim. Ni bilo vsakemu dano, da bi se bil osebno vdeležil tega shoda, a vsak lahko obira sadove, ki jih bo kongres rodil. Kakor se Kristus ni rodil le za pastirce v hlevcu, ampak za ves svet, tako je tudi ta kongres pomemben za ves svet. Stari kvas naj bo postrgan, novo testo bodimo in ideja katolicizma naj gre sedaj v najširše vrste. V prestolnici je dobila ta ideja zopet novih vspodbud, novih načrtov, novih okrepitev in sedaj naj gre ven med ljudstvo, med narod, ki naj se okrepi in oživi ob novih mislih in novih načrtih.

Kakor kvas prevzdigne in prenovi testo, tako naj dunajski kongres prenovi v ljubezni in navdušenju za sveto stvar avstrijsko ljudstvo in tudi naš narod. Trdno smo stali do sedaj, še trdnjše bomo stali od sedaj. Razbile so se sovražne sile ob trdno skalovje naše vere in tudi od sedaj naprej bodo viharji zastonj butali ob naše zavedno brodovje. Mi gremo naprej kot zavedni katoličani in zavedni Slovenci! To bodo za nas najlepši sadovi kongresa na Dunaju.

Dopisi.

Dubrovnik 14. sept. 1912. V Dalmaciji biva 97 odst. Hrvatov ter le 3 odst. Italijanov. Z ozirom na to bi vsak Slovenec smel misliti, da ima ta južna slovenska provinca povsem slovansko lice. Toda žalibog, da temu ni tako. Italijan je v Dalmaciji faktor, ki ne pride v poštev samo na gospodarskem polju, ampak tudi glede jezika. Italijanščino slišiš posebno v mestih na vseh krajih in koncih, tako da je človek, ki ne pozna razmer, mnenja, da je Dalmacija vse prej kot slovanska. To je precej žalostno, če pomislimo, da so vsa dalmat. mesta, izvzemši Zader, skoraj popolnoma hrvaška. Da Dalmacija na zunaj ni hrvaška, temu je vzrok prevelika tolerantnost dalmat. meščanskega ljudstva, ki ni čisto nič oziroma prav malo prebujeno in narodno zavedno. Kaj še, da bi govorili o narodnem radikalizmu Dalmatincev. Ko bi dalmat. meščani bili v res-

nici zavedni, bi v tej deželi že dolgo Italijanov — Zader naj bo izvzet — ne bilo ne duha ne sluha. Tedaj bi nas s popolnoma slovansk. dalmatins. mestih ne bodli v oči italijanski oziroma hrvaško-italijanski napisi, — v Kotoru so celo ulični napisi hrvat. - ital., — tedaj bi hrvaške mestne gospodične ne konverzirale med seboj v italijanskem jeziku, tedaj bi tudi ne bilo slišati, kako se hrvaščina rodoljub pogovarja s svojim so-meščanom v dijalektu, ki je bolj podoben italijanščini kot hrvaščini. — Slovanska »Dubrovačka parobrodarska plovitba« izdaja vozne liste, na katerih ni videti hrvaščine. Poveljevalni jezik na teh parnikih je seveda italijanski. Napisi na agenturah tega društva so hrvat.-ital. — Dubrovniška slovansk. občina ima v svoji službi tudi par Italijanov. Eden teh gospodov ne razume niti besedice hrvaščine. — Narodna zavednost v Dalmaciji torej sploh ni. Tedaj ni čuda, da se dalm. hrv. meščan takoj raznarodi. In temu je vzrok narodna mlačnost, ki je v Dalmaciji žalibog po vseh mestih doma. Gostobesedni hrv. dalmat. rodoljubi, ki znajo tako izvrstno kritizirati zunanje razmere, se brigajo bore malo za lastno hišo. Zakaj ne probujajo svojega meščanskega ljudstva, da ne bo več — v žalost severnih Slovanov — tujcu le v zasmeh. Dalmatinska inteligenca, na delo!

Politični pregled.

Avstrijski parlament

gre počasi zopet na delo. Ministerski predsednik grof Stürgkh je zopet prevzel svoje posle in baron Heinold ima sedaj le svoj resort, notranje zadeve. Cesar je naslovil nanj dne 14. septembra jako laskavo pismo in se mu zahvalil za trud in delo, ki ga je imel s predsedništvom za časa bolezni grofa Stürgkha poleg svojih lastnih opravil. Za ta trud in to skrb izraža cesarsko pismo baronu Heinoldu zahvalo in popolno priznanje. V soboto popoldan se je vršila konferenca ogrskih in naših ministrov pod predsedstvom grofa Berchtolda. Te konference so se udeležili grof Stürgkh, ogrski ministerski predsednik dr. pl. Lukacz, vojni minister pl. Anffenberg, skupni finančni minister Bilinski in komandant mornarice admiral Montecuccoli. Posvetovanja so se vršila glede priprav za delegacije in pa glede nekaterih skupnih zadev. Grof Berchtold je obrazložil na koncu seje splošni položaj in se dotaknil tudi balkanskega vprašanja z ozirom na njegove zveze z italijansko-turško vojsko. Poročal je nadalje o svojem sestanku z nemškimi državnimi kancelarjem in naznanil svoje potovanje v Italijo, da se predstavi italijanskemu kralju.

Delegacije bodo sklicane dne 23. septembra na Dunaj. Z ozirom na pozno dobo se bodo vršile delegacije bolj hitro kot navadno, da pride tudi delegacijsko zborovanje v Budapešti že v začetku novembra na vrsto. Sklenjeno je tudi, da otvori delegacije sam cesar s posebnim prestolnim govorom. Program delegacij bo obsegal sledeče: Zborovanja odsekov se bodo začela z nekaterimi opazkami zunanjega ministra, ki bo poročal o mednarodnem položaju in podal tudi svoj ekspozé, ki bo nekak dodatek k prestolnemu govoru. Minister Bilinski bo poročal o svojem potovanju po Bosni in o stanju bosanske politike. Njegovo poročilo ne bo ravno zadovoljivo, kajti Bosna še vedno ni mirna. Govorila bosta tudi vojni minister Anffenberg in grof Montecuccoli. Vsak od teh dveh ima dosti na srcu, a ne posebno veselega za žepce davkoplačevalcev. Vojni minister bo poročal posebno o zrakoplovstvu in njegovih napredkih v armadi.

Pri delegacijah bodo voljeni prvo odseki, da bo omogočeno hitrejše delo. Nas zanima najbolj, da bo prišlo jugoslovan. vprašanje prav gotovo na razgovor. Razmere na Hrvaškem

sploh, posebno pa še Jukičev proces, so postavile jugoslovansko vprašanje med jako važne točke prihodnjega parlamentarnega zasedanja. Razun tega pride na tapet tudi vprašanje o Sredozemskem morju z ozirom na najnovejše mornariške priprave od strani Francozov in Angležev. Vprašanje o novih topovih, o zadnjih manevrih itd. bo zajimalo posebno vojaške kroge, kmetovalec se bo ob njih težko navdušil. Položaj na Balkanu pride tudi v pretres, čeravno je rešitev tega vprašanja še v daljni prihodnosti.

Deželni zbori

igrajo v zadnjem času pri vladi prav važno vlogo. — Vlada prav dobro ve, da dežele nimajo lastnega denarja na razpolago, ve tudi, da so nekatere že tako daleč, da ne dōbe niti na posodo in ve tudi, da v nekaterih sploh ni mogoče priti do kakega zasedanja. Na Češkem ne gre na noben način: sprava ali bolje prepričanje se vleče in vleče; a je vedno tam, kjer je bila. Gališki deželni zbor ima rusinsko vprašanje in bo težko deseči kako sporazumljenje med Rusini in Poljaki. Torej zopet nič. Na Tirolskem se praskajo Lah in Nemci in o kakem delu za deželo ni niti govora. Štajerski deželni zbor radi nemške objestnosti v doglednem času ne bo prišel do nikakega dela. Na zgornjem Avstrijskem vganjajo liberalci velikansko obstrukcijo, da se politični voziček ne gane z mesta. Polovica deželnih zborov tedaj leži v mrtvilu in niso deželam nič na korist. To čutijo najbolj dežele same, kjer čakajo občine in razne korporacije na podpore, katerih pa ni, dokler zbor ne zboruje. Moramo reči da so pri nas naravnost ugodne razmere. Seveda, ako bi bilo po mnenju in komandi nekaterih liberalnih gospodov, ki se dajo voliti pa v zbornico ne pridejo, bi bilo tudi pri nas tako, da bi dežela ne dobila nikake podpore in bi občine lahko še čakale na rešitve.

Mir?

Listi poročajo, da se v najkrajšem času sklene mir med Italijo in Turčijo. »N. Fr. Pr.« komentira to novo fazo italijansko-turškega konflikta na ta način, da je namreč obema državama potreben mir za nadaljni razvoj. Posebno Turčiji bode mir, ki se bo sklenil, dobrodošel, ker razun nevarnosti od zunaj, preti Turčiji v notranjščini resen preobrat, katerega bi (seveda) podpirale druge balkanske države, ki komaj čakajo, da nekoliko strhlijo vezi, ki držijo skupaj Turčijo. Turčija dobi veliko denarno odškodnino za odstop tripoliške obali Italiji in s to odškodnino si lahko vstvari boljše pogoje za obstoj. V prvi vrsti bi reformacija in konsolidacija armade bila najpotrebnejša. Z dobro armado ni se treba bati Turčiji za obstoj. — Italija je pa zopet potrebna miru zato, da obrača lahko večjo pozornost gibanju Francozov in Angležev v Sredozemskem morju, kjer je ona pač bolj upravičena gospodariti kot omenjeni dve državi. Pa tudi italijanska flota mora počivati, ako nečejo, da se material popolnoma pokvari!

Domače in razne vesti.

† Štefan Križnič.

Včeraj zjutraj ob 3. uri in pol je umrl v Gorici po kratki bolezni gospod Štefan Križnič, vladni svetnik, ravnatelj tukajšnjega ženskega izobraževališča v pokojni, bivši član deželnega šolskega sveta, bivši deželni šolski nadzornik za slovenske ljudske šole v mestu Gorica in v okraju gradiščanskem itd. Pokojnik je preživel tudi letos kakor po navadi zadnja dva meseca z družino vred na letovišču v Lokvi pri Žuzmu na Štajerskem. Počutil se je tam do zadnjih dni prav dobro in še le proti koncu minulega tedna napadla ga je huđa bolezen tako naglo, da so ga v soboto že ne-

zavestnega pripeljali v Gorico, kjer je, ne da bi prišel več k zavesti, včeraj zjutraj izdahnul svojo blago dušo. Vest o njegovi nepričakovani smrti raznesla se je že v ranih urah po celem mestu in je napravila na vse, ki so ga poznali, globok utis.

Pokojni vladni svetnik Križnič je bila prava stara korenina našega ljudstva. Kdo ga ni poznal, dobrodušnega, prijaznega gospoda, z veselimi očmi in vihrajočo sivo brado? Vse ga je poznalo v Gorici in okolici, v mestu in na deželi. Saj je imel za vsakega prijazno besedo, za vsakega prijazen pozdrav. Bodisi otroku, ki se je priklonil svojemu častitljivemu nadzorniku, bodisi znancu ali prijatelju, vsakemu je znal nuditi nekaj. — Rojen je bil blagi pokojnik v Gorenji vasi pri Kanalu, od koder je prišel študirat v Gorico. Visoko šolo je obiskoval v Gradcu, kjer je poslušal matematiko in fiziko. Poleg tega se je posebno zanimal za pedagogiko in psihologijo. Še v poznih letih je hranil lep snopič svojih takratnih znanjkov iz modroslovja in ob njih večkrat vzbudil spomine na takratna trda in trpka, a vendar vesela leta. Trda in trpka, kajti pokojni vladni svetnik je tudi hodil trnjevo pot slovenskega dijaka iz kmetijske hiše, ki dostikrat občuti vsebino Jenkove znane pesmi: Trojno gorje... Po dokončanih študijah je postal pokojni Križnič suplent v Trstu na gimnaziji. Kmalu nato je bil imenovan za profesorja na koperskem učiteljišču, od koder je prišel v Pulj kot c. kr. okrajni šolski nadzornik za tri sedanje okraje: Pulj, Pazin in Poreč. Dvaindvajset let je bil pokojnik nadzornik v Istri in nebroj prevreditev in prenovitev se je izvršilo pod njegovim vodstvom. Koliko spominov je hranil na one bridke čase, ko je moral v tužni Istri pri ustanavljanju hrvaških šol boriti se proti neisprosnim zatiralcem vsega, kar je dišalo po hrvaškem, namreč proti Italijanom.

Iz Istre je vodila pot pokojnega Križniča v Gorico, v bližino svojih znancev, svojih domačih. Postal je tukaj ravnatelj na ženskem učiteljišču, kateri zavod je vodil s svojo večšo očetovsko roko do lanskega leta.

Prav lahko rečemo z očetovsko roko, kajti pokojni Križnič je bil res pravi oče svojim gojenkam. Ni jim bil ravnatelj, ki jih gleda s strogim očesom, ampak svetovalec, prijatelj, oče... In mladina ga je ljubila in spoštovala, bila mu je udana, ker je poznala njegovo zlato srce. In ta ljubezen, ta udanost je največje plačilo, ki ga zasluži pedagog, učitelj...

Pokojnik je bil tudi član c. kr. deželnega šolskega sveta in deželni nadzornik za goriške slovenske ljudske šole, kakor tudi za enake šole gradiščanskega okraja. Koliko je tu storil za svoj narod, za našo mladino, tega se ne bomo ob tej priliki dotikali. Rečemo le, da je goriško slovenstvo izgubilo s Križničem mnogo, mnogo, kajti mladina naša je bila njegova ljubezen, njegovo veselje... Kot družabnik in narodnjak je vžival povsod največje spoštovanje. Bil je Slovenec z dušo in telesom, jeklen, trden značaj, ki pa ni preziral pravic svojega bližnjega, drugega naroda. Pravičen in pošten do skrajnosti, je bil pravi vzor moža poštenjaka, kakoršni se le redko pojavijo v človeški družbi. Za svoje delovanje na šolskem in pedagoškem polju je bil tudi odlikovan od presvitega cesarja prvič z naslovom šolski in drugič z naslovom vladni svetnik. — In sedaj ga ni več med nami. — Duh njegov plava že v višavah, a spomin njegov je in ostane živ med nami vsemi, ki smo ga poznali. Mir in pokoj njegoviji blagi dobrotni duši, njegovemu spominu pa večna, neminljiva slava! Pokojnikovim ostalim pa izražamo na tem mestu naše najiskrenejše sožalje!

»Lega nazionale« ima po vseh oglih nabite oglase, kjer apelira na »zavedne« meščane, naj dajo svoje otroke le v italijanske šole. Presneto šibki morajo

17letni gimnazijec Kovalik na velikega železnega orla na Franc Jožefovem mostu, kjer se je pričel zabavljati proti ogrskim atletom, ker niso ob olimpijskih igrah delali časti Ogrski. Telefonirali so po ognjegasci. Ko so ognjegasci prišli, je skočil 40 metrov visoko v Donavo, v kateri je 12 metrov daleč plaval, nato pa utonil. Dognali so, da je Kovalik skočil v Donavo, ker mu je obljubil lastnik nekega kinematografa, da ga zato nagradi z 250 K.

Papež in številka 9. Zanimivo anekdoto se pripoveduje iz življenja sedanjega papeža, ki se je po poročilih dogodila v letošnjem avgustu. Znano je, da je bil Pij X. 9 let kaplan, 9 let župnik, 9 let škof, 9 let patrijarh. Dne 4. avgusta 1903 je postal papež, torej bi bilo letos 9 let in — —. Tako so letos poročali listi in tudi papež sam je čital par dni po 4. avgustu to notico, a se izrazil proti nekemu prelatu: „Ali ste čitali to reč o meni in številki 9? To je lepa historija, resnična pa vendar ni“.

Vtihatapljenje orožja. »Newyork Tribune« poroča, da je neki mednarodni odbor nakupil na Dunaju 260.000 Wernldovih pušk. Ena puška je stala 1 krono. Puške so vtihatapili v Sudan.

Pravo čudo je, če je res, kar poročajo časopisi, da je znana gluha, slepa in nema gospodična v Ameriki Helen Keller zadobila te dni zopet govor. Govor in vid je bila izgubila v svoji prvi mladosti radi neke bolezni. Sedaj se poroča da zopet govori in sicer celo v več jezikih namreč angleško, francosko in nemško. Zapela je na nekem zdravniškem kongresu tudi celo glasbeno lestvico.

Hud poper so dobili častniki in komandanti Sofijskega polka v Petersburgu. Ko je car jahal nekega dne mimo omenjenega polka, je naenkrat stopil neki prostak iz vrste in hotel izročiti carju neko prošnjo. Da se tak slučaj več ne ponovi, je zavkazalo ministerstvo, da dobijo vsi višji komandanti stroge ukore, poveljnik bataljona pa izgubi komando.

Tožba proti Kubeliku. Proti znanemu virtuozu na gosli Kubeliku je vložil budimpeštanski trgovec z muzikalijami in bivši Kubelikov imprezario tožbo za povračilo škode 125.000 K, ker mu je bil obljubil Kubelik ta znesek, ako ga bo spremljal po turneji v Ameriki. Kubelik pa je sklenil tozadevno pogodbo z nekim imprezarijem iz Londona, s katerim je tudi bil v Ameriki.

Zavarovanje proti kriminalu. Nekaj novega, originalnega so uvedle ameriške zavarovalnice, namreč zavarovanje proti nevarnosti, da se pride v kriminal. Družbe, ki se pečajo s to novo panogo zavarovanja, iščejo svoje klijente v vrstah raznih špekulantov in gotovih obrtnikov, ki se pečajo z različni

umazanimi obrti in ki stoje vedno z enonogo v kriminalu. Toda sprejemajo se tudi eksponirani tatovi in sleparji. Višina premij je odvisna od tega, kako velika nevarnost glede na kriminal grozi zavarovanemu in kako je dotičnik uslužben. Če zavarovanega primejo, tedaj mu zavarovalnica takoj nakaže sredstva za advokata in pa hrano v preiskovalnem zaporu.

Višinski rekord. Francoski letalec Garros je dosegel s svojim aeroplanom višino 5000 m ter tako prekosil Blaschkejev višinski rekord za 600 m.

Katoliška univerza v Salzburgu bo ustanovljena kakor poročajo l. 1916. o priliki stoletnice, odkar pripada Salzburga k avstrijski monarhiji.

Najboljši pripomoček pri vzgajanju mladine. Najboljši pripomoček, ki se ga je posluževal don Bosko pri vzgajanju mladine, je bilo pogosto sv. obhajilo otrok. Dobro je poznal moč sv. obhajila, zato je davno poprej, predno je sv. stolica izdala odlok o pogostem obhajilu otrok, vpeljal tako obhajilo v svojem zavodu in med pedagoške nasvete, ki jih je pustil svojim sinovom, je zapisal prav tiste besede, ki jih je podal Pij X. v svojem odloku: »Kadar otrok zna razločevati kruh od kruha, naj se mu ne brani sv. obhajilo!« Iz tega razvidimo, kako natančno je poznal don Bosko pravega duha sv. cerkve.

Ob floridski obali se je vsled nevihte pogreznilo več ladij v morje. Med njimi se nahaja tudi ena vojna ladija. Škodo cenijo na milijone. O človeških žrtvah ni nobenega poročila.

Ženski poslanec gospa Kuneticka na Češkem je res prava »Plaudertsche«. Enkrat je že poskušala svojo govorniško srečo, a pokazalo se je, da je treba pri političnem govoru misliti nekoliko drugače kot pri kofetu. Že takrat so jo listi pošteno ocvrkali, a neko nedeljo je g. Kuneticka zopet zlezla na govorniški oder in se seveda zopet — blamirala. Češki listi so mnenja, da se poskus z ženskimi poslanci ni obnesel in splošno se pričakuje, da bo knez Thun izvajal konsekvence volilnega zakona in ji odvzel v kratkem pravico nastopati kot poslanec.

Napad na smodnišnico. Iz Olomuca se poroča, da so se v zadnjem času večkrat izvršili napadi na tamkajšnjo smodnišnico, ki so se pa vsi ponesrečili. Pred dnevi pa je 13-letni učenec Franc Konrad ustrelil na na straži stoječega vojaka ter ga težko ranil. Vojaka so prepeljali v bolnišnico, dečka pa v zapore. Napad se je izvršil ob belem dnevu.

Gospodarske vesti.

Poštni promet z Zjedinenimi državami v Ameriki. Od 1. septembra na-

prej odpade v poštnem prometu z Zjedinenimi državami Amerike preko Trsta omejitve, da se sme prekoračiti vrednost poštnega paketa vsoto 800 dolarjev (to je 4000 K). Če se glasi vrednostna prijawa v čarinski deklaraciji na več nego 100 dolarjev (504 K), treba pridati spremljevalnim papirjem odprti račun, katerega je bil potrdil konzul Zjedinenih držav. Zavarovanje vrednosti je prej ko slej nedopustljivo.

Kam je najbolje spraviti čez zimo čebelnje panje, če ni dobrega čebelnjaka? Če se ne da čebelnjak s kako rečjo dovolj zavarovati pred hudim zimskim mrazom, potem se smejo čebelni panji tudi v hiši v kakem primernem prostoru čez zimo hraniti, kjer je mirno, suho in kjer ne zmrzuje. Dotični prostor se spomladi ne sme prezgodaj segreti, zato radi hranijo čebelnje panje v suhih kleteh, kjer pa seveda ne sme biti miši in podgan in tudi ne druge škodljive glazni.

	Loterijske številke.				
Gradec	30	1	8	12	21
Dunaj	11	25	20	63	16

J. Znidarčič & dr.

stav. tvrdka

v GORICI VIA MATTIOLI.

Izdeluje vsakovrtno načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Westfal.-stropce patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221.

Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok, ki je najtrpežnejše zidovje, ki vzdržuje suha stanovanja, z vedno isto temperaturo. **Ceneje kakor vsi drugi sistemi.**

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznicu

v GORICI

ulica della Croce št. 6.

Velika zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov itd. Mehanična delavnica. Poliranje z električno gonilno šilo, ter emajliranje dvokoles na plin.

Kolesarjem v korist! Kdor hoče staro dvokolo obnoviti naj ga takoj pošlje emajlirati ki stane K 6, v različnih barvah K 8 pri

BATJEL-U

Gorica, STOLNA ULICA 2-4.

Mehanična delavnica.

Prodaja tudi na obroke.

Cenike poštnine prosti.

Napredek, novost.

Fotograf **A. Jerklč**, uvedel je v svojem ateljeju poleg dnevne, tudi **električno razsvetljavo**, pri koji lahko slika ob vsakem času in vremenu.

Enega ali dva majhna dijaka prejme dobra slov. uradniška družina na hrano in stanovanje. Soba je velika, suha in zračna, izborna domača hrana, strogo nadzorovanje. Cena mala. Naslov pove naše upravništvo.

Jakob Miklus

mizar in lesni trgovec

v Podgori

na voglu železniškega mosta

(na cesti, ki pelje proti Gradiški)

Trguje tudi z opeko vsake vrste, ima veliko zalogo vsakovrstnega trdega in mehkega lesa, ima tudi vsake vrste grede, tramove 3/3 od 3-12 metrov dolge in 3/3 od 3-12 colov debele.

Sovražite

lastni žep, ako kupujete izdelan

RUM

liker Altvater, Allaš, Kimel itd.

Z mojimi izvrstnimi

ESENCAMI

lahko napravite najfinejše likerje brez truda za polovico denarja.

1 steklenica, zadostno za 5 litrov I.a rum, 3 litre najb. Altvater, 3 litre najb. Alaškimmel z navodilom le 1/20 K; vse tri steklenice le 3 K. — Poedne steklenice se pošiljajo le proti predpošiljativni zneska tudi v znamkah. Tri in več steklenic tudi proti povzetju. —

Hitschmann, izdelava esenc

Humpoletz št. 174, Češko.

Na tisoč prisnanj.

BISER

med vsemi žitnimi kavami je

Frančkova Perl-rž.

Vsak požirek iz škodelice potrjuje

premoč te fine kakovost. K vsaki

žitni kavi pa je, da se doseže v

resnici poln okus in lepa okusna

barva, treba pridjati malo por-

cijo **pravega zagrebškega**

Frančkovega pridatka za kavo.

Obe vrsti dobite se v vsaki špec.

trgovini.

Tužnim in potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm žalostno vest, da je gospod

ŠTEFAN KRIŽNIĆ

c. kr. vladni svetnik, ravnatelj c. kr. ženskega učiteljišča v p., bivši član deželnega šolskega sveta itd. itd.

danes dne 16. septembra ob 3¹/₂ uri zjutraj previden s sv. zakramenti v 66. letu svoje starosti po kratki bolezni mirno v Gospodu zaspal

Pogreb pokojnika bo v sredo dne 18. septembra ob 10. uri predpoldne iz hiše žalosti Tekališče Franca Jožefa št. 34. Truplo se bo blagoslovilo v stolni cerkvi, odkoder se prepelje na mestno pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v stolni cerkvi v soboto dne 21. septembra 1912.

V GORICI, dne 16. septembra 1912.

FRANČIŠKA KRIŽNIĆ,
soproga.

JOSIP KRIŽNIĆ,
sin.

Kupujte samo dvokolesa „ALTENA“, francoske vrste, ki so najtrpežnejši in najboljši bod si za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji Original „Victoria“ so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šitkanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamo-reznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Čuk,

GORICA — Stolni trg št. 9.

